

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Johanna Kuusinen

Pauliina Niemi

VARHAISKASVATTAJIEN KOOTTUJA
TOIMINTATAPOJA
SUKUPUOLISENSITIIVISSÄ
KASVATUSTILANTEISSA

Sosiaali- ja terveysala
2018

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaaliala

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Johanna Kuusinen, Pauliina Niemi
Opinnäytetyön nimi	Varhaiskasvattajien koottuja toimintatapoja sukupuolisensitiivisissä kasvatustilanteissa.
Vuosi	2018
Kieli	suomi
Sivumäärä	42 + 2 Liitettä
Ohjaaja	Anne Savola-Vaaraniemi

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella varhaiskasvatuksen piirissä työskentelevien varhaiskasvattajien toimintatapoja erilaisissa sukupuolisensitiivisyyttä vaativissa tilanteissa. Tutkimus toteutettiin yhteen Vaasan kaupungin päiväkotiiin. Tutkimuksen oli tarkoitus selvittää miten varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa kasvatustilanteissa, eroaako kohtaaminen lapsen kanssa riippuen sukupuolesta ja onko suhtautuminen sukupuolisensitiivisyyteen muuttunut.

Tutkimuksen teoreettinen osuus käsittelee tasavertaisuutta varhaiskasvatuksessa, sukupuolisensitiivisyyttä, tasa-arvokasvatusta, lapsen kohtaamista, sukupuolirooleja ja sukupuolen määrittelyä. Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä olivat sukupuolisensitiivisyys, sukupuoli, tasa-arvo sekä varhaiskasvatus. Tutkimus on laadullinen tutkimus. Aineistonkeruumenetelminä käytettiin eläytymismenetelmää sekä teema-haastattelua. Tässä tutkimuksessa esitellään myös aiemmin aihepiiristä tehtyjä tutkimuksia.

Haastattelu toteutettiin yhdelle päiväkodinjohtajalle ja eläytymismenetelmä jaettiin kuudelle varhaiskasvattajalle. Eläytymismenetelmään vastanneiden varhaiskasvattajien vastausten perusteella selvisi, että kyseisen vaasalaisen päiväkodin varhaiskasvattajat osaavat suunnitella ja toimia sukupuolisensitiivisesti. Varhaiskasvattajat myös tunnistivat, jos toiminta ei ollut sukupuolisensitiivistä. Toiminta lähtee lasten toiveista ja tarpeista, ei sukupuolesta. Haastattelun tulokset tukivat eläytymismenetelmän tuloksia.

Avainsanat sukupuolisensitiivisyys, sukupuoli, varhaiskasvatus, tasa-arvo

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Sosiaaliala

ABSTRACT

Author	Johanna Kuusinen, Pauliina Niemi
Title	Early Childhood Educator's Methods in Gender Sensitive Situations
Year	2018
Language	Finnish
Pages	42 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Anne Savola-Vaaraniemi

The purpose of this research was to examine the methods used by early childhood educators on situations regarding gender sensitivity. The research was carried out in one of the kindergartens in the city of Vaasa. The purpose of this research was to find out if early childhood educators handle different upbringing situations the same regardless the child's gender and if the attitude towards gender sensitivity has changed.

The theoretical part of the research handles equality in early childhood education, gender sensitivity, equality education, encountering the child, gender roles and the definition of a gender. The key concepts of the research were gender sensitivity, gender, equality and early childhood education. This is a qualitative research. The material was gathered by using a method of empathy-based stories and a semi-structured interview. This research also presents earlier researches on the topic.

The interview was carried out with one kindergarten manager and the method of empathy-based stories was handed out to six early childhood educators. The findings from these responses led to the realization that in this kindergarten the early childhood educators can plan and act gender sensitively. The early childhood educators also recognized if the kindergarten activities are not gender sensitive. The kindergarten activities are based on the child's wishes and needs and not the gender. The findings of the interview supported the findings of the method of empathy-based stories

Keywords Gender sensitivity, gender, equality, early childhood education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	TASAVERTAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	9
	2.1 Sukupuolisensitiivisyys tasavertaisuuden avaimena.....	9
	2.2 Yhdenvertaisuus ei ole samanlaisuutta	9
3	LAPSEN KOHTAAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA	11
	3.1 Sukupuolen määrittely	12
	3.2 Sukupuoliroolit	13
	3.3 Sensitiivisyys ja sukupuolisensitiivisyys	13
	3.4 Tasa-arvokasvatus.....	14
4	AIKAISEMMAT AIHEPIIRIN TUTKIMUKSET	15
	4.1 Sukupuoli ja päiväkoti	15
	4.2 Tasa-arvoinen varhaiskasvatus	16
	4.3 Sukupuolisensitiivisyys Vaasalaisissa päiväkodeissa.....	16
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
	5.1 Kvalitatiivinen tutkimus.....	17
	5.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	18
	5.3 Tutkimusmenetelmät.....	19
	5.4 Aineiston keruumenetelmät	19
	5.5 Analysointi menetelmät	20
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	21
	6.1 Haastattelu.....	21
	6.1.1 Haastattelun avaus.....	21
	6.2 Eläytymismenetelmä.....	25
	6.2.1 Tapausesimerkki 1	25
	6.2.2 Tapausesimerkki 2	26

6.3	Aineiston analysointi	28
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7.1	Tutkimuksen keskeinen tavoite.....	35
7.2	Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset	36
8	POHDINTA.....	38
	LÄHTEET.....	40
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Saavatko pojat leikkiä prinsessaa	29
Kuvio 2. Kuvio jonon muodostuksesta	30
Kuvio 3. Kuvio sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta	33
Taulukko 1. Ratkaisuja tilanteeseen	29
Taulukko 2. Ratkaisuehdotuksia tilanteeseen	31

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Haastattelun teemat ja apukysymykset**LIITE 2.** Eläytymismenetelmä

1 JOHDANTO

Sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta on viime vuosina käyty kiivasta keskustelua. Esimerkiksi lastenpsykiatri Jari Sinkkonen on ilmaissut mielipiteensä siitä, että sukupuolten moninaisuus on aikuisten keksintöä. Sinkkosen mukaan puhe siitä, että lasta ei saisi sanoa tytöksi tai pojaksi on älytöntä. Sinkkonen kuitenkin puhuu stereotyyppioita vastaan, tytöt voivat olla rasavillejä ja pojat rauhallisia runoilijoita, mutta sukupuolierojen hämärtäminen on vastoin lapsen etua. (Pietiläinen 2017.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä varhaiskasvattajien mielipiteitä sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta. Tutkimuksessa tutkittiin yhden päiväkodin toimintatapoja liittyen sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa siitä, miten varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa arkipäivän tilanteissa. Tutkimus tehdään nimettömänä, jolloin päiväkotijohon tutkimus tehdään ei tule ilmi.

Tutkimuskysymys opinnäytetyössä on miten varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa sukupuolisensitiivisyyttä vaativissa tilanteissa. Alatutkimuskysymyksiä ovat, miten suhtautuminen sukupuoleen on muuttunut viimeisen 10 vuoden aikana, sekä miten varhaiskasvattaja kohtaa tyttö/poika lapsen.

Opinnäytetyö on ladullinen tutkimus eli kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimuksen aineisto kerätään passiivisen eläytymismenetelmän ja teemahaastattelun avulla. Eläytymismenetelmä ja haastattelu tehdään nimettömänä. Tällä pyritään saamaan realistisempia vastaustuloksia. Haastattelu toteutetaan yhdelle päiväkodinjohtajalle ja eläytymismenetelmä 4-6 varhaiskasvattajalle.

Eläytymismenetelmä on aineiston hankinnan menetelmä, joka voi olla monelle tuntematon. Vastaajan tehtävänä on kirjoittaa pieni tarina. Tutkija on laatinut tarinalle alun, jota vastaaja jatkaa. Vastaaja on vapaa jatkamaan tarinaa oman mielen mukaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 b.)

2 TASAVERTAISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Yksi varhaiskasvatuslain tavoitteista on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa, sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista taustaa (L 540/2018).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä vaatimus yhdenvertaisesta ja tasa-arvoisesta kohtelusta sekä lapsen syrjintäkiellosta. Tämä perustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen, varhaiskasvatuslakiin sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. (Opetushallitus 2016, 18.)

2.1 Sukupuolisensitiivisyys tasavertaisuuden avaimena

Sukupuolien epätasa-arvoa esiintyy vieläkin varhaiskasvatuksessa. Tällainen jako ei anna tilaa tai kunnioita yksilöiden omia pyrkimyksiä, kykyjä tai haluja vaan toimintaa ohjaa sukupuoleen liitetyt odotukset sekä roolit. Sukupuoleen liitetyt odotukset aiheuttavat pettymyksiä ja epätasa-arvoa. Sukupuolisensitiivisyys tukee sukupuolten välistä tasa-arvoa, keskiössä on yksilö, ei sukupuoli. Sukupuolisensitiivisyys avaa kaikille samat ovet, jokainen yksilö saa samanlaiset lähtökohdat, esimerkiksi juurikin varhaiskasvatuksessa. (UNESCO 2004.)

2.2 Yhdenvertaisuus ei ole samanlaisuutta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta pidetään tärkeänä, että työyhteisössä käydään keskustelua liittyen yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoa koskeviin asenteisiin. Tärkeää olisi pohtia miten puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa näkyvät sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet. Stereotyyppisten olettusten mukaiset mallit välittyvät helposti lapsille. Varhaiskasvatushenkilökunnan

tulee rohkaista ja kannustaa lasta toimimaan ja tekemään valintoja ilman sukupuoleen sidottuja stereotyyppisiä oletuksia. Varhaiskasvatuksen kuuluisi olla sukupuolensensitiivistä. (Opetushallitus 2016, 30.)

3 LAPSEN KOHTAAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Kohtaaminen on lapsen ja varhaiskasvattajan välistä vuorovaikutusta, jossa ei välttämättä tarvita sanoja. Siinä on tärkeää aito läsnäolo, lapsen pitää tulla kuulluksi ja nähdyksi. Eleet ovat tärkeitä, aina ei tarvita sanoja. Varhaiskasvattajan on luotava lapselle turvallinen olo, joka luodaan hymyilemällä ja kosketuksen kautta. Lapsen tarinoille ja kertomuksille annetaan tilaa. Varhaiskasvattajan on oltava päiväkodissa lapsia varten ja tarvittaessa aina lähellä. (Päiväkoti Herttua 2018.)

Kohtaaminen on tärkeä seikka kahden ihmisen välisessä vuorovaikutuksessa. Sitä ei saa pitää vain pinnallisena tapaamisena, vaan se on asettumista kasvokkain toisen ihmisen kanssa. Kaikki kohtaamiset ovat erilaisia. Syvälliseen kohtaamiseen tarvitaan toisen kuuleminen, näkeminen ja nähdyksi tuleminen. (Mattila 2011, 15.)

Ainutlaatuinen kohtaaminen vaatii tietoisuutta siitä, että jokainen ihminen on ainutkertainen ja arvokas. Lapsen kohtaamisessa varhaiskasvattaja on suuremmassa vastuussa, koska hänellä on suurempi ymmärrys, elämäkokemus sekä roolivastuu. Varhaiskasvattajalla on vastuu, siitä että lapsi tulee kohdatuksi omana itsenään ja lapsi on turvassa eikä tule loukatuksi. Varhaiskasvattajalla on suuri vastuu siinä, että lapsi ei menetä turvallisuuden tunnetta. Jokainen kohtaaminen on merkityksellinen. Lapsi rakentaa koko ajan kuvaa maailmasta ja ihmisistä. Hyvän kohtaamisen myötä lapsi vahvistuu. (Mattila 2011, 17–18.)

Kohtaamisessa lapsen kanssa tärkeää on muistaa jokaisen lapsen ainutlaatuisuus ja arvostaa sitä. Varhaiskasvattajan ei kuulu muokata lapsen persoonaa vaan tarkoituksena on vahvistaa sitä. Varhaiskasvattaja tukee lapsen kasvua ja on lapsen saatavilla. (Mattila 2011, 24–25.)

Tässä opinnäytetyössä kohtaamisella tarkoitetaan tyttö- ja poikalapsien kohtaamisen eroja. Asennoituvatko varhaiskasvattajat saman lailla tyttöihin ja poikiin.

3.1 Sukupuolen määrittely

Sukupuoli on yksinkertaisimmillaan jakoa kahteen – tyttöihin ja poikiin (Siippainen 2017, 209). Nykyisin sukupuolen moninaisuus kyseenalaistaa tämän jaottelun. THL:n (2017) mukaan jokaisella meistä on oma kokemus omasta sukupuolesta. Sukupuolen moninaisuus voi olla biologista, se voidaan myös liittää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun.

Vilkan (2010, 17–23) mukaan sukupuoli voidaan nähdä biologisena, sosiaalisena ja aistillisena. Biologinen sukupuoli käsittää sukupuolielimet, hormonit sekä geenit jonka mukaan sukupuoli voidaan nähdä. Sosiaalinen sukupuoli käsittää oman kokemuksen omasta sukupuolesta, mutta myös sukupuolen käsityksen esim. kulttuurissa. Aistinen sukupuoli on kokonaisuus, joka muotoutuu yhdessä biologisen ja sosiaalisen sukupuolen kanssa. Kaikki ihmisen aistit vaikuttavat kokemukseen sukupuolesta, ei ruumiillinen sukupuoli. Sukupuoli muodostuu ihmisen omasta kehityksestä ja ajatusten rakentamisesta. Mies ja nainen eivät ole lähtökohta vaan se mihin loppu kädessä voidaan päätyä. (Vilka 2010, 17–23).

Lapsen sukupuoli-identiteetti syntyy 2–4 vuoden iässä, tällöin lapsi alkaa tuntea itsensä tyköksi tai pojaksi. Avoimessa ja hyväksyvässä kasvuympäristössä lapsen on helpompi ilmaista sukupuoltaan haluamallaan tavalla, eikä hänen tarvitse alkaa piilottamaan toiveitaan, kiinnostuksen kohteitaan tai persoonansa puolia. Pienet lapset ovat luovia ja kokeilevia eivätkä ole oppineet kaikkia normeja, jolloin heidän sukupuoli-ilmaisunsa on joustavaa. (Huuska & Karvinen 2012, 35–37.)

Lapset kasvavat ja kehittyvät sukupuoleen kaikki eri tavalla. Lapset kulkevat erilaisia kehityspolkuja pitkin. Kehityspsykologia ajattelee nykyään, että geenit ja ympäristö toimivat monimutkaisessa vuorovaikutuksessa ihmisen kehityksessä. Ihmisen kehitykseen vaikuttaa monet eri tekijät, sekä kehitys on vaikeasti ennustettavissa. (Huuska 2011, 224.)

3.2 Sukupuoliroolit

Kolumnisti Marjut Ollilan mukaan (2017) sukupuoliroolit jaetaan jo varhaisessa vaiheessa. Tyttöjen ja poikien leikit muuttuvat oletuksiksi siitä, millainen naisen ja miehen tulee olla. Oletukset kulkevat käsi kädessä sukupuolen kanssa, ei sen mukaan millainen lapsi tahtoisi olla. Lapsille ei saisi kertoa millainen tytön tai pojan kuuluu olla, lapselle voi herätä kysymys siitä, onko hän väärällä tavalla oma itsensä? (Ollila 2017.)

Ylitapio-Mäntylän (2012, 23) mukaan sukupuoliroolit ovat kaavamaisia käsityksiä sukupuolesta. Sukupuoliroolijako on stereotyyppistä ajattelua, ja tätä jakoa ylläpitää sukupuolijärjestelmä. Tätä ajattelutapaa kutsutaan sukupuolistereotypiaksi. Eri sukupuolista tehdään yleistettäviä olemuksia, kuten miten he toimivat ja millaista osaamista heillä on. Lapsena opituilla sukupuolistereotyyppiöillä voi olla vaikutusta tulevien harrastusten ja ammatinvalinnoissa. (Ylitapio-Mäntylä 2012, 23.)

3.3 Sensitiivisyys ja sukupuolisensitiivisyys

Sensitiivisyys on herkkyyttä, jolloin ihminen näkee ja kuulee asioita monilta eri kannoilta. Sensitiivisyys on erojen huomioimista ja huomaamista. (Ylitapio-Mäntylä 2012, 26.) Sukupuolisensitiivisyys on ihmisen kohtaamista ja hyväksymistä omana itsenään eikä sukupuolirooleihin kohdistuvien odotusten mukaisesti (Setlementtiliitto 2018). Sukupuolisensitiivinen kasvatus ei tarkoita sukupuolten olemassaolon kieltämistä mutta ei myöskään sitoutumista kahden sukupuolen malliin, jossa tytöille tarjotaan toisenlaista toimintaa kuin pojille, kertoo Tasa-arvoinen kohtaaminen päiväkodissa-hanke (Uusi Suomi 2017).

Lapsella on oikeus tehdä valintoja ja kehittää taitojaan riippumatta esimerkiksi sukupuolesta tai henkilöön liittyvistä syistä. Varhaiskasvatushenkilökunnan tulee luoda varhaiskasvatuksessa moninaisuutta kunnioittava ilmapiiri. (Opetushallitus 2016, 19.) Sensitiivisellä aikuisella on kykyä reagoida lapseen tunnekielellä. Sensitiivinen varhaiskasvattaja ilmaisee aitoja positiivisia tunteita. Positiivisia tunteita

ovat aito ja kiinnostunut hymy, lämmin ääni ja katse. Nämä viestivät lapselle turvallisuudesta. Lapselle on tärkeää kokemus huomioduksi tulemisesta, sitä vahvistaa kannustaminen, kosketus ja hyväksyvä äänensävy. (Salo 2012, 92.)

Sukupuolisensitiivisyyteen ja tasa-arvoajatteluun kuuluu sukupuolen moninaisuuden huomioiminen. Tyttöjen ja poikien monenlaisuudelle tulee olla sensitiivisiä ja tulee muistaa, että persoona on aina enemmän kuin sukupuoli. (Huuska & Karvinen 2012, 35–37.)

3.4 Tasa-arvokasvatus

Lapset oppivat nopeasti ja varhain sen, että poikia ja tyttöjä kohdellaan eri tavoin. Esimerkiksi lelut ja leikit ovat erilaisia kuten myös pukeutuminen ja käyttäytyminen eroavat tyttöjen ja poikien välillä. Ihanteena on, että lapsille tarjottaisiin samanlainen kasvu ympäristö, jossa kaikilla on samat mahdollisuudet riippumatta sukupuolesta. (Tasa-arvokasvatuksessa 2015.)

Tasa-arvokasvatus on tasa-arvon ja sukupuolittuneiden käytäntöjen huomioimista. Kaikille lapsille pitää olla samanlaiset mahdollisuuden toimia, kasvaa ja oppia riippumatta sukupuolesta. Jokainen lapsi on tärkeä ja yhdenvertainen kielestään, kansalaisuudestaan ja sukupuolestaan riippumatta. (Ylitapio-Mäntylä 2012, 27.)

4 AIKAISEMMAT AIHEPIIRIN TUTKIMUKSET

Sukupuolisensitiivinen kasvatus on lähivuosien aikana ollut paljon keskustelun alla. Tutkimuksen kohteena sukupuolisensitiivisyys ei ole kovin suosittu. Montaa aiempaa aihepiirin tutkimusta ei löydy. Yksi asiaa enemmän tutkinut on Outi Ylitapio-Mäntylä.

4.1 Sukupuoli ja päiväkoti

Outi Ylitapio-Mäntylä on lastentarhanopettaja ja toiminut ajoittain päätoimisena tutkijana. Ylitapio-Mäntylä myös opettaa varhaiskasvatusta Oulun yliopistossa.

Lapin yliopistossa Outi Ylitapio-Mäntylä (2009) on tutkinut kasvatuksen sukupuolistavia käytäntöjä ja vallan ilmentymiä väitöskirjassaan Lastentarhanopettajien jaettuja muisteluja sukupuolesta ja vallasta arjen käytännöissä. Tutkimuksessa aineisto koostuu neljän lastentarhanopettajan muisteluista ja keskusteluista. Tutkimusaineistona Ylitapio-Mäntylä käytti ensisijaisesti muisteluryhmässä tuotettuja tarinoita ja keskusteluita. Aineistona oli lisäksi lastentarhanopettajien muistelutaapaamisten aikana kirjoittamat muistelut ja pohdintakirjoitukset sekä Ylitapio-Mäntylän tekemät yksilöhaastattelut sekä tutkimusprosessin aikana kirjoitetut tutkimuspäiväkirjat. (Ylitapio-Mäntylä 2009.)

Tutkimuksen keskeisiä tuloksia on, että lastentarhanopettajien ja päiväkotiyhteisöjen toiminnot sisältävät sukupuolistavia käytäntöjä ja monisyisiä vallan rakenteita. Sukupuolistavat käytännöt rajoittavat lapsen ja aikuisten toimintaa varhaiskasvatuksessa. Tutkimus ositti, että varhaiskasvatus sisältää sukupuolisia käytäntöjä. Nämä käytännöt pakottavat lapsen tiettyihin luokituksiin sukupuolen takia. Tämä rajoittaa lapsien toimintaa päiväkodissa. (Ylitapio-Mäntylä 2009.)

4.2 Tasa-arvoinen varhaiskasvatus

Tampereen yliopistossa Henni Pöyry (2014) on tehnyt pro gradu -tutkielman Tasa-arvoisesta varhaiskasvatuksesta ja sukupuolen määritelmistä kasvattajayhteisöissä.

Keskeisenä tuloksena Pöyryn pro gradu -tutkielmassa on, että tasa-arvoinen kasvatusta käsitteenä voidaan tulkita monella tavalla, mutta kasvattajat päiväkodissa kokevat, että heidän toteuttama varhaiskasvatus on tasa-arvoista, jossa keskiössä on yksilö. Kasvattajat kokevat myös, että sukupuoli on vaikea käsite määriteltäväksi. (Pöyry 2014.)

4.3 Sukupuolisensitiivisyys Vaasalaisissa päiväkodeissa

Aihepiiristä on tehty ennestään jo ainakin yksi opinnäytetyö Vaasan ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyön ovat tehneet Noora Mannila ja Jasmin Fahler. He ovat tehneet opinnäytetyönsä vuonna 2016 aiheesta Sukupuolisensitiivisyys Vaasalaisissa päiväkodeissa - Tutkimus kasvatushenkilökunnan sukupuolittuneista toimintatavoista. Tutkimuksen aiheena oli tarkastella, toteutuuko sukupuolisensitiivinen kasvatusta vaasalaisissa päiväkodeissa. Fahlerin ja Mannilan opinnäytetyön keskeisinä tuloksina oli, että varhaiskasvattajat toimivat suurimmaksi osaksi sukupuolisensitiivisesti, mutta joillekin kasvattajille sukupuolisensitiivisyys on vieras käsite. (Fahler & Mannila 2016.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessa hyödynnettiin haastattelua sekä eläytymismenetelmää. Haastattelu toteutettiin yhdelle Vaasan päiväkodin johtajalle, ja eläytymismenetelmään vastasi saman päiväkodin varhaiskasvattajia. Eläytymismenetelmässä tutkijat kirjottivat tarinan alun, jota varhaiskasvattaja oli vapaa jatkamaan oman mielen mukaan. Tarinat olivat erilaisia tilanteita, joita voi kohdata varhaiskasvatuksessa.

Eläytymismenetelmän vastaajat olivat varhaiskasvatuksen ammattilaisia, eli varhaiskasvatuslain mukaan lastentarhanopettajan kelpoisuusvaatimuksena on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto. Laissa sosionomi saa toimia varhaiskasvatuksessa, jos hän omaa sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon, johon sisältyy varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet 60 opintopisteen opinnot. Lähihoitajan tehtäviin kelpoisuusvaatimuksena on tehtävään soveltuva sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto tai muu vastaava tutkinto. (L 540/2018.)

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisessa, eli laadullisessa tutkimuksessa kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 161). Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus valikoitui tutkimuksen tutkimusmenetelmäksi, koska tutkimuksessa haluttiin selvittää varhaiskasvattajien toimintatapoja eläytymismenetelmän avulla, jolloin varhaiskasvattajat vastasivat avoimeen ongelmaan, jonka tutkijat olivat laatineet, ja jatkoivat sitä. Teemahaastattelun avulla pystyttiin tutkimaan yhden päiväkodinjohtajan kokemuksia ja toimintatapoja liittyen sukupuolisensitiivisyyteen. Teemahaastattelu antaa laajan aineiston apukysymysten avulla. Haastattelua rajataan teeman avulla.

5.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa varhaiskasvattajien erilaisia toimintatapoja sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta. Tutkimuksessa oli tarkoitus selvittää miten varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa kasvatustilanteissa ja eroaako varhaiskasvattajan ja lapsen välinen kohtaaminen riippuen siitä onko kyseessä tyttö vai poika lapsi. Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää, onko sukupuoleen suhtautuminen muuttunut.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on miten varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa sukupuolisensitiivisyyttä vaativissa tilanteissa. Alatutkimuskysymyksiä ovat, miten suhtautuminen sukupuoleen on muuttunut viimeisen 10 vuoden aikana, sekä miten varhaiskasvattaja kohtaa tyttö/poika lapsen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia ja koota yhteen tutkimuksen kohteena olevan päiväkodin toimintatapoja liittyen sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen. Tutkimuksen tarkoituksena tuoda esille varhaiskasvattajien erilaisia tai samalaisia toimintatyyplejä tilanteissa, jossa sukupuoli voisi määritellä tai jakaa lapsia.

Sukupuolisensitiivisyys käsitteenä voi olla vielä joillekin tuntematon, joten tämän tutkimuksen myötä tutkijat halusivat tuoda sukupuolisensitiivistä ajattelua enemmän esille.

Tutkimuksen tavoitteena ei ollut tutkia toteutuuko sukupuolisensitiivinen kasvatus kyseisessä päiväkodissa, vaan minkälaisia toimintatapoja päiväkodissa käytetään ja sovelletaan.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruun menetelminä käytettiin teemahaastattelua sekä eläytymismenetelmää.

Aineiston analysointimenetelmänä tässä opinnäytetyössä oli narratiivinen analyysi sekä sisällönanalyysi. Haastattelua analysoitiin sisällönanalyysin avulla ja eläytymismenetelmää narratiivisella analyysillä.

5.4 Aineiston keruumenetelmät

Tutkimuksen kohteena oli yksi päiväkotia Vaasassa. Tutkimuksen aineistoa kerättiin yhdellä teemahaastattelulla sekä eläytymismenetelmällä. Eläytymismenetelmä jaettiin kuudelle hengelle.

Haastattelu oli teemahaastattelu, eli teemoiksi valikoitui sukupuolisensitiivisyys, tasa-arvokasvatus sekä tyttö- ja poikalapsen kohtaaminen (LIITE 1).

Eläytymismenetelmä on aineiston hankinnan menetelmä. Tutkija laatii alun tai johdannon, jonka pohjalta vastaaja kirjoittaa pienen tarinan. Vastaaja on vapaa jatkaa tarinaa oman mielen mukaan. Eläytymismenetelmä on hyvä tiedonkeruumenetelmä, kun tarkoituksena tarkastella ajattelun logiikkaa tai asenteita. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 a.)

Tutkimuksen eläytymismenetelmä sisälsi kaksi kehyskertomusta, joita varhaiskasvattajat saivat jatkaa. Kehyskertomuksia oli kaksi erilaista, jotka käsittelivät sukupuolisensitiivisyyttä päiväkodinarjen eri tilanteissa (LIITE 2). Eläytymismenetelmät jaettiin varhaiskasvattajille, heillä oli kolme viikkoa aikaa vastata ja palauttaa vastaukset suljettuun kirjekuoreen.

5.5 Analysointi menetelmät

Opinnäytetyön aineisto kerätään eläytymismenetelmän ja teemahaastattelun avulla. Eläytymismenetelmän aineisto analysoidaan narratiivisella analyysillä. Narratiivisessa analyysissä aineisto eritellään aiheeseen liittyvien käsitteiden, termien ja näkökulmien avulla. (Koppa 2015.) Teemahaastattelu litteroidaan, eli kirjoitetaan sanasta sanaan, ja analysoidaan sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysissä tarkastellaan aineistoa eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia etsien, jolloin aineiston tutkiminen helpottuu. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2006 b.)

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa selvennetään tutkimuksen aineistonkeruun vaiheita ja tuodaan esille tutkimuksen tulokset.

Tässä opinnäytetyössä aineistonkeruu menetelmänä hyödynnettiin sisällönanalyysiä sekä narratiivista analyysiä.

Haastattelua analysoitiin ensimmäisenä litteroinnin avulla, jolloin sitä oli helpompi lähteä työstämään. Haastattelua analysoitiin sisällönanalyysillä, jolloin aineistoa eriteltiin yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien avulla. Lopputuloksena on tiivis analyysi, jossa on mukana vain olennainen.

6.1 Haastattelu

Haastattelu oli ensimmäinen tutkimuksen toteutuksen vaihe. Haastattelutilanteessa oli läsnä tutkijat (2) ja haastateltava (päiväkodinjohtaja). Haastattelun kesto oli noin 30 minuuttia ja haastattelu äänitettiin tutkijoiden älypuhelimilla.

Haastateltava on toiminut yli 40 vuotta varhaiskasvatuksen piirissä. Alkuperäiseltä koulutukseltaan hän oli lastentarhanopettaja, mutta erikoistunut Jyväskylän yliopistossa erityisopettajaksi sekä lukenut kasvatustieteiden ja erityispedagogiikan kandidaatiksi. Koulutushistoriaan sisältyy myös erilaisia johtamiseen liittyviä kouluksia. Haastateltava toimii tällä hetkellä vaasalaisessa päiväkodissa päiväkodinjohtajana.

Haastattelun äänitettiin ja sen jälkeen litteroitiin, jolloin sitä oli helpompi käsitellä.

6.1.1 Haastattelun avaus

Haastattelu oli teemahaastattelu, eli haastattelu ei sisältänyt suoria kysymyksiä vaan teemoja joidenka alla oli apukysymyksiä (LIITE 1). Teemahaastattelu tehtiin yhdelle (1) päiväkodin johtajalle, jonka vastauksiin haastattelun tulokset perustuvat.

Haastattelussa yhtenä teemana toimi sukupuolisensitiivisyys. Tutkijat halusivat kartoittaa haastateltavan näkemystä sukupuolisensitiivisen ja sukupuolineutraaluiden välillä. Miten kyseisessä päiväkodissa nähdään nämä kaksi termiä. Tämän apukysymyksen avulla voidaan tutkia päiväkodin toimintatyylejä liittyen sukupuolisensitiivisyyteen.

”-meidän toiminta ei lähde siitä, että me suunnitellaan sitä tytöille tai pojille - me ei omilla asenteilla ruokita sitä sukupuolta. Mutta me ei myöskään mennä toiseen ääripäähän, ettei meillä olis tyttöjä ja poikia. On mun käsitykseni mukaan tärkeää myöskin tiedostaa oman sukupuolensa”

Haastattelussa tuli esille, että kyseisen päiväkodin toiminta on lapsilähtöistä, ja toiminta suunnitellaan lapsen tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan, ei sukupuolen.

Haastattelussa yhtenä pohdintana oli, että miten päiväkodissa huomioidaan sukupuolisensitiivisyys. Miten se näkyy päiväkodinarjessa.

” Ollaan puhuttu tosi paljon henkilökunnan kanssa, että miten me reagoidaan ja saako meillä puhua enää tytöistä ja pojista. Ja meillä puhutaan tytöistä ja pojista edelleen. Mutta ei laiteta esim., sillä tavalla, että lokerossa on vaaleansiniset nimilaput pojilla ja tytöillä punaset vaan lapset saa itse valita minkäväriset laput haluaa. -- Mutta tässä on paljon työtä, että miten meidän toiminnassa ei näy että tytöt on näin ja pojat näin, mutta tiedostamme asian.”

Tutkittavassa päiväkodissa varhaiskasvattajat ja päiväkodinjohtaja ovat keskustelleet avoimesti sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta ja miten sitä toteuttavat sekä mitä he ovat joutuneet toiminnassaan muuttamaan ja miten toimintaa voi kehittää.

Tutkimuksessa haluttiin myös ottaa selvää, onko suhtautuminen sukupuolisensitiivisyyteen muuttunut 10 vuoden aikana jotenkin. Haastattelussa pohdittiin, että onko haastateltava huomannut muutosta toiminnassa tai vanhemmissa.

”En, kun että siitä puhutaan tosi paljon. Kyllä semmosta vapaampaa ja vanhemmat sallii lapsilleen enemmän.”

”Taiteen perusopetuksen tanssi, niin siinä on kaikki eskarilaiset eikä niin että tanssi olis vaan tytöille. Ja ehkä siinä henkilökunnan asenteissa ainakin, jos se ei vielä täysin näy, niin varmasti tulee tulevaisuudessa näkymään se että arjessa jokainen on sitä joutunut pohtimaan ja tiedostamaan, ja jos korostuu sukupuolen korostaminen niin sitten siihen kyllä tiimissä tai koko työyhteisössä puututaan ja miten pystyisi itseään ja omaa käyttäytymistään muuttamaan.”

Haastattelussa pohdittiin arjessa kohdattavia tilanteita liittyen sukupuolisensitiivisyyteen ja miten niihin ehkä suhtaudutaan, jos niitä tulee vastaan.

”-yhtenä osana oli esiopetuksen opetussuunnitelmassa ja Vasussa, niissä yhteyksissä ollaan avattu sitä mitä se on ja mitä se voi käytännössä olla. Sit me ollaan puhuttu siitä, miten me suhtaudutaan siihen että miten meidän oma asenne vaikuttaa, että meidän pitää suhtautua ammatillisesti, riippumatta siitä mikä on kenenkin oma näkemys ja mitä me asiasta ajatellaan. - Sen verran ollaan puhuttu, että meidän henkilökunnalla on valmiuksia ja tietoa. - Me ei oteta kantaa, onko jokin ratkaisu oikein tai väärin, vaan me eletään sen mukaan, mikä on perheiden näkemys.”

Yhtenä haastattelun teemana oli tasa-arvokasvatus päiväkodissa. Toteutuuko tasa-arvo kaikkien lasten kohdalla. Onko haastattelija joutunut puuttumaan tilanteisiin missä tasa-arvo ei toteudu.

”Kaikki on tasa-arvoisia, jokainen lapsi jokainen perhe kohdataan samalla tavalla ja arvostetaan samalla tavalla.”

”-meillä ei ole lemppareita, vaikka tykkäisinkin jostain lapsesta enemmän niin se ei saa tulla läpi esim. puhun eri äänellä vaan päinvastoin mun tehtävänä on jos joku toinen lapsi joka ei vedä puoleensa saattaa tarvita aikuista enemmän.”

”-meidän tehtävä on vastata lapsen tarpeisiin - kaikki tulee kuulluksi ja kaikkien toiveet huomioidaan.”

Päiväkodin arjessa kaikki lapset ovat tasa-arvoisia ja se on lähtökohtana, ettei kukaan lapsi tai perhe ole eriarvoisessa asemassa päiväkodissa. Jokaiselle lapselle on tärkeää saada tunne siitä, että kuuluu ryhmään ja välitetään. Kaikille lapsille annetaan oikeus olla omia itsejään. Haastattelussa ilmeni myös, että lapset huomioidaan päiväkodin toiminnan suunnittelussa, kuten esimerkiksi päiväkodin teemoissa.

Haastattelussa teemana oli myös tyttö ja poika lapsen kohtaaminen. Onko haastateltava huomannut joskus eroja kohtaamisissa ja miten silloin on toimittu.

”Yks oli tällänen, kun heidän lapsensa halusi pukeutua täällä noihin johki prinsessamekkoihin tai muihin niin vanhemmat kielsi että ei saa. Se oli vaan vanhemmat sitä mieltä, että poika ei saa täällä laittaa semmoisia tyttöjen näitä rimpsuhelmoja ja perhosensiipiä.”

Tilanne ratkaistiin niin, että varhaiskasvattajat ohjasivat lapsen muihin leikkeihin ja toimintoihin. Tietenkään lapselle ei voi suoraa sanoa, että hän ei saa sellaisia leikkejä leikkiä.

Mietittiin myös, että onko haastateltava huomannut varhaiskasvattajien keskuudessa eroja tyttö ja poika lapsen kohtaamisessa päiväkodin arjessa.

”Sillon kun tätä asiaa ruvettiin puhumaan niin yhdessä ryhmässä oli edelleen niin että värien mukaan jaettu tytöt ja pojat. Tytöt tekee sitä ja pojat tekee tätä, että kyllä mä oon tiimeissä keskustellu siitä, että se valinta pitää lähteä lapsista.”

” -muutamalla työntekijällä on ihan selkeästi ollu se äänensävy erilainen, että miten puhutaan pojille ja miten puhutaan tytöille. Ja se on todella vaikeaa itse kullekin, jos mietitte itseänne tai mä mietin itseäni niin kun näkee näitä sukulaislapsiakin niin kyllä sitä niin kuin lepertelee eri tavalla pienille tytöille, ku pojille.”

Päiväkodissa ei korosteta tyttö- ja poikalapsia eri tavalla, ja työntekijät osaavat myös ajatella miten kohdataan lapset niin, että lähtökohtana ei ole sukupuoli.

Joskus päiväkodin tiimipalavereissa arvioidaan omaa toimintaa ja kerrotaan asioita mihin ehkä tarvittaisiin muutosta. Lapset lukevat aikuisia todella paljon, jolloin aikuisten on hyvä huomioida oma elekielensä sekä kehon kielensä. Lapset helposti huomaavat asioita mitä ei ääneen sanota. Varhaiskasvattajat koko ajan kehittävät itseään ja omaa toimintaansa vastamaan päiväkodin pedagogiikkaa.

6.2 Eläytymismenetelmä

Eläytymismenetelmä sisälsi kaksi (2) kehyskertomusta (LIITE 2), joita varhaiskasvattajat vapaasti jatkoivat oman mielen mukaan. Varhaiskasvattajat saivat vastata eläytymismenetelmään omalla työajallaan, eivätkä tutkijat olleet paikalla. Kyseilyitä jaettiin kuusi (6), mutta vastauksia saatiin tutkimukseen neljä (4). Vastausprosentti oli 66 %. Tuloksissa tutkimukseen vastaajat nimetään numeroin 1, 2, 3 ja 4.

6.2.1 Tapausesimerkki 1

Tapausesimerkissä yksi (1) on tarinan alku leikkihetkestä, jossa poikalapsi (Pekka) haluaa leikkiä mekoilla, tyttölapsi (Suvi) tulee kertomaan, että pojat eivät voi olla prinsessoja. (LIITE 2).

Vastaaja 1: *”Annan Pekalle prinsessamekon. Sanon Suville, että Pekka voi leikkiä prinsessaa, jos niin haluaa.”*

2: ”*Juttelin lasten kanssa, ettei ole tyttöjen ja poikien leikkejä, kaikki voivat leikkiä kaikkea niin halutessaan. Pekka ja Suvi voisivat yhdessä lähteä aikuisen kanssa etsimään roolivaatteita.*”

Vastaja 2, myös keskustelisi ja kysyisi Suvilta miksi pojat eivät voisi olla prinsessoja. Voisivathan tytötkin olla leikissä prinssejä. Leikistä voisi innostua useampi lapsi Pekan ja Suvin lisäksi.

3: ”*Kerron, että myös pojat voivat pukeutua prinsessamekkoihin, jos he haluavat. -- Kaikki roolivaatteet, lelut ja värit ovat tarkoitettu sekä tytöille että pojille.*”

4: ”*Kerron lapsille, että meidän ryhmässä kaikki lapset saavat leikkiä kaikkia leikkejä. – Kerron lapsille vähän ikä tasosta riippuen, että vaikka prinsessa on tyttö ei se tarkoita, ettei sitä voisi pojatkin leikkiä.*”

6.2.2 Tapausesimerkki 2

Tapausesimerkissä 2 ollaan lähdössä metsäretkelle. Lapset ohjeistetaan menemään tyttöjen ja poikien jonoihin. Anne menee poikien jonoon. Muut lapset huomauttavat asiasta Annelle, joka sanoo haluavansa olla ennemmin poika. Työkaverisi sanoo Annen kuuluvan tyttöjen jonoon, ja kehottaa häntä menemään tyttöjen jonoon. (LIITE 2).

Vastaja 1: ”*En pyydä lapsia ikinä tyttöjen ja poikien jonoon. Teen yleensä pari-jonoja, lapset saavat itse parinsa.*”

2: ”*En ohjeistaisi tyttöjä ja poikia omiin jonoihin. – Anne saa mielestäni olla toisessa jonossa, jos niin haluaa. – Mielestäni työkaveri ei toimi ammatillisesti, jos käskee Annea vaihtamaan jonoa.*”

3: *Sanon työkaverille, että tehdäänkö niin että annetaan Annen olla tällä kertaa poikien jonossa. -- Myöhemmin juttelemme työtiimin kanssa tästä tapauksesta ja kuinka jatkossa toimitaan.*”

4: ” Tilanne on haastava. – Tästä opittuna tällaista ryhmittelyä emme tekisi seuraavalla kerralla. – Jos tilanne on sopiva, voisimme tämän tyttöjen ja poikien jonon jälkeen tehdä monen muunkinlaisia jonoja.”

Vastaajat muodostaisivat jonot muuten kuin sukupuolen mukaan esimerkiksi värin mukaan tai lapset saisivat itse muodostaa jonon.

6.3 Aineiston analysointi

Eläytymismenetelmä koettiin vaikeammaksi analysoida. Sitä lähdettiin analysoimaan narratiivisella analyysillä, jolloin analyysissä hyödynnettiin aineistossa esiintyviä termejä sekä näkökulmia. Tarkoituksena eritellä tuloksia termien ja näkökulmien avulla, jolloin oli helpompi löytää yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Vastaukset olisivat saaneet olla laajempia useammalla vastaajalla, tämä olisi helpottanut analysointia ja antanut enemmän näkökulmaa sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta.

Haastattelun ja eläytymismenetelmän pohjalta voidaan todeta, että kyseisessä vaa-salaisessa päiväkodissa päiväkodinjohtajalla ja varhaiskasvattajilla ovat avoimia sukupuolisensitiivisyydelle. Varhaiskasvattajilla on hallussa termit sekä taito havaita ja luoda tilanteita sukupuolisensitiivisellä tavalla. Haastattelun avulla voidaan tulkita, että kyseinen päiväkotitoimi on avoin sukupuolisensitiiviselle kasvatukselle.

Eläytymismenetelmän avulla saadut tulokset kertovat, että varhaiskasvattajat ovat tietoisia siitä, että toiminta ei lähde sukupuolesta. Varhaiskasvattajat ovat suurim-malta osalta todella sukupuolisensitiivisiä ja osaavat nähdä lapset persoonina. Eläytymismenetelmän tarkoituksena on saada varhaiskasvattajat ajattelemaan sukupuolisensitiivisyyttä käytännön kautta.

Tapausesimerkki yksi käsitteli poikaa (Pekka), joka halusi leikkiä prinsessamekolla. Toisen lapsen (Suvi) mielestä pojat eivät voi olla prinsessoja. Varhaiskasvat-tajia pyydettiin kertomaan, miten tilanteessa toimisivat.

Tapausesimerkin yksi vastauksissa kaikki varhaiskasvattajat olivat sitä mieltä, että myös pojat saavat leikkiä prinsessaa (Kuvio 1). Jokainen lapsi saa leikkiä leikkejä jotka vastaavat hänen mielenkiinnon kohteita. Jokaisella lapsella on oikeus tulla hyväksytyksi leikkiä hän mitä leikkejä tahansa. Varhaiskasvattajat haluavat kannus-taa lapsia leikkimään ja keksimään omia leikkejä sukupuolesta riippumatta. Kuvio 1 kertoo selkeästi sen, että kaikki eläytymismenetelmän varhaiskasvattajat ovat su-kupuolisensitiivisiä, eivätkä korosta sukupuolirooleja ja -malleja.

Kuvio 1. Saavatko pojat leikkiä prinsessaa.

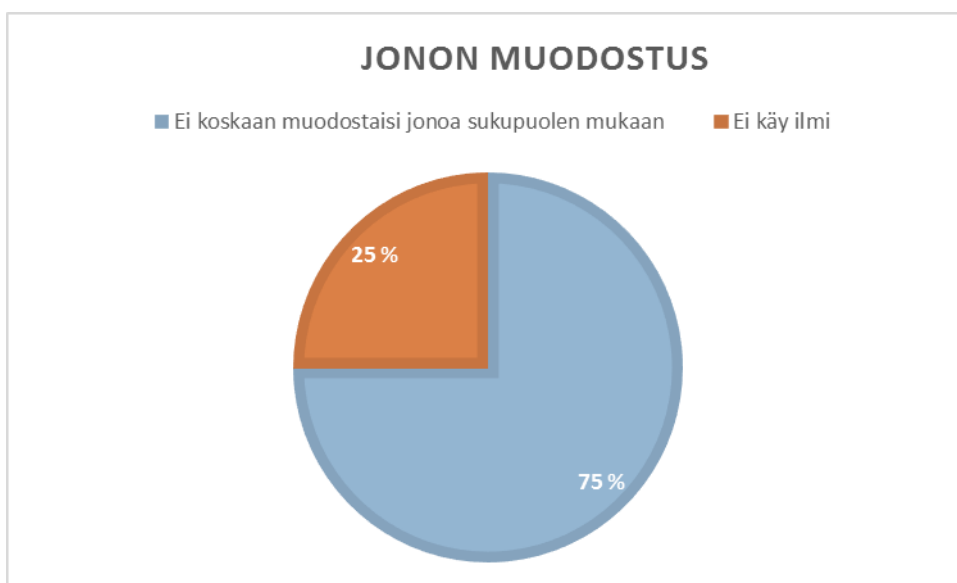
Varhaiskasvattajat olivat vastauksissaan kertoneet myös ratkaisuehdotuksia, miten toimisivat tilanteessa jossa, lapsi leikkii ehkä jonkun mielestä sukupuolelle sopimattomia leikkejä. Yhdellä vastaajista ei ollut ehdotuksia tilanteen ratkaisemiseksi. Kolme vastaajista keskustelisi aiheesta lapsiryhmässä. Kaksi vastaajista kehittäisi prinsessaleikin yhdessä lasten kanssa. (Taulukko 1.) Osa vastaajista koki tärkeäksi, ettei sukupuolella ole merkitystä siinä mitä leikkejä lapsi leikkii.

RATKAISUJA TILANTEeseen	
Keskustelisi lasten kanssa	3
Kehittäisi yhdessä leikin Pekan ja Suvin kanssa	2
Ei ratkaisuehdotuksia	1

Taulukko 1. Ratkaisuja tilanteeseen.

Eläytymismenetelmän tapausesimerkki kaksi herätti enemmän ajatuksia. Tapausesimerkissä kaksi lapsiryhmä oli lähdössä metsäretkelle ja jonot oli pyydetty muodostamaan sukupuolen mukaan ja yksi lapsi (Anne) ei halua olla tyttöjen jonoissa koska ei koe olevansa tyttö. Tapausesimerkissä osallisena on myös toinen varhaiskasvattaja, joka on vankasti sitä mieltä, että Anne kuuluu tyttöjen jonoon.

Tapausesimerkki kaksi herätti varhaiskasvattajissa kiivaita vastauksia. Monet varhaiskasvattajista olivat sitä mieltä, että ei tulisi muodostaa tyttöjen ja poikien jonoja (Kuvio 2). He pyytäisivät muodostamaan jonot alun perin jo eri tavalla. Tämä kertoo, että varhaiskasvattajat ovat tietoisia sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta. 75 % vastaajista oli sitä mieltä, että jonot tulisi alun perin muodostaa eri tavalla. Varhaiskasvatuksessa tärkeää on, ettei lapsia jaotella sukupuolen mukaan.

Kuvio 2. Kuvio jonon muodostuksesta.

Eläytymismenetelmän tapauksessa kaksi osa vastaajista oli kirjottanut vastauksiinsa ratkaisuehdotuksia (Taulukko 2) tilanteen välttämiseksi tai muuttamiseksi. Kolme vastaajista muodostaisi jonon eri tavalla esimerkiksi parijonon tai jonon pituuden mukaan. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että lapset voisivat itse päättää millä

tavalla jono muodostettaisiin. Kaksi vastaajaa ottaisi tapahtuman keskusteluun työtiimissä ja kehittäisi yhden tietyn tavan jolla kaikki toimisivat. Yhdessä eläytymismenetelmässä ei ollut ratkaisuehdotuksia, miten tilanteessa voisi toimia.

RATKAISUEHDOTUKSIA TILANTEESEEN	
Muu tapa muodostaa jono	3
Lapset saivat itse muodostaa jonon	1
Työtiimissä kehitetään jokin muu tapa toimia	2
Ei ratkaisuehdotuksia	1

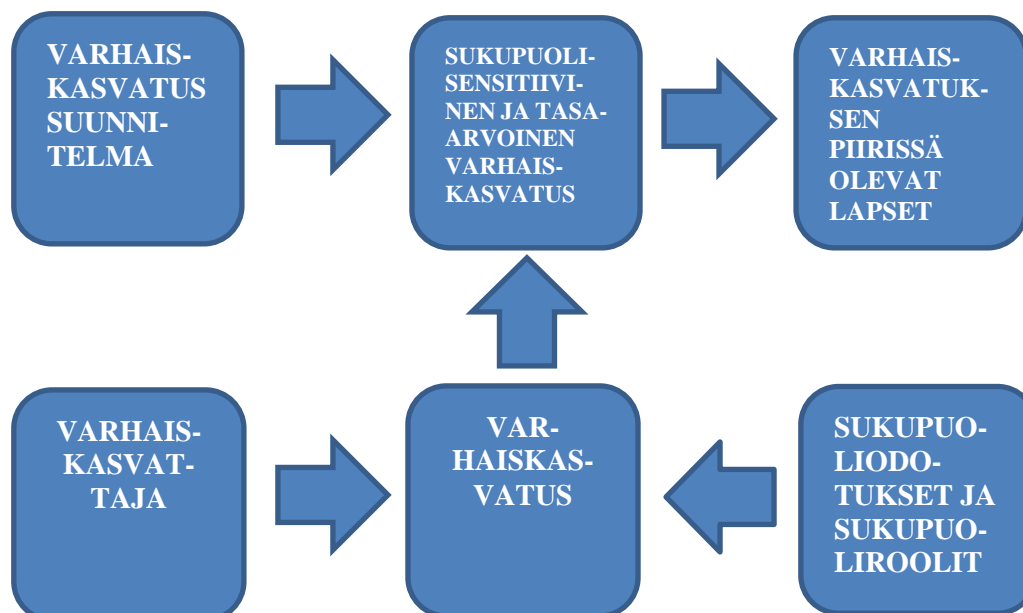
Taulukko 2. Ratkaisuehdotuksia tilanteeseen

Tapausesimerkki kaksi herätti huomattavasti enemmän vastauksia, kuin esimerkki yksi. Tapausesimerkissä kaksi sukupuolta käytettiin lapsien jakamisen perusteena. Monet varhaiskasvattajista kertoivat vastauksissaan, että ottaisivat aiheen tiimipalaveriin keskusteluun, jolloin voitaisiin yhdessä miettiä, miten jatkossa vältetään kyseinen tilanne ja miten silloin voitaisiin toimia eri tavalla.

Haastattelussa käytiin läpi perin pohjin kyseisen vaasalaisen päiväkodin periaatteita sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta. Akanttimalli (Kuvio 3) avaa sukupuolisensitiivisen kasvatuksen periaatetta päiväkodissa. Tärkeänä seikkana pidetään toiminnan lähtökohtana lapsen omia haaveita ja mielenkiinnonkohteita. Lähtökohtana lapsi ei sukupuoli. Toimintaa ei suunnitella tytöille tai pojille, vaan jokainen saa hakeutua kaikenlaiseen toimintaan sukupuolesta riippumatta. Ei ole ns. tyttöjen- ja poikienjuttuja. Kyseisessä päiväkodissa painotetaan varhaiskasvattajille sitä, että hei eivät omalla käyttäytymisellään ruoki sukupuolta. Kaikilla saa olla omat mielipiteet ja asenteet, mutta työkentällä pitää osata työskennellä neutraalisti. Varhaiskasvattajan tulee osata kiinnittää huomiota omiin eleisiin ja puhetyyliin, että ne olisivat mahdollisimman samanlaiset sukupuolesta ja lapsesta riippumatta.

Päiväkodissa ei ruokita sukupuolta, mutta ei myöskään olla sukupuolineutraaleja. Vaikka päiväkodin toiminta on sukupuolisensitiivistä, pidetään sukupuolta myös tärkeänä. Päiväkodinjohtajan mukaan on tärkeää silti tiedostaa oma sukupuolensa jollain tasolla. Vaikka lapsi tiedostaa, että on tyttö tai poika, ei se tarkoita, että toiminta jakautuisi sen perusteella.

Kuvion (Kuvio 3) tarkoitus on selventää varhaiskasvattajan roolia sukupuolisensitiivisessä kasvatuksessa. Kaavion keskiössä on varhaiskasvatus, minkä kuuluu olla sukupuolisensitiivistä ja tasa-arvoista. Sukupuoliodotukset ja sukupuoliroolit uhkaavat sukupuolisensitiivisen kasvatuksen toteutumista. Varhaiskasvattajan tehtävä on estää näiden uhkien toteutuminen ja edesauttaa tasavertaista varhaiskasvatusta. Varhaiskasvattajalla on vastuu luoda lapsille laadukasta ja tasa-arvoista kasvatusta. Varhaiskasvattaja tukee ja toteuttaa sukupuolisensitiivistä kasvatusta. Kuviossa tavoitteena on sukupuolisensitiivinen ja tasa-arvoinen varhaiskasvatus. Motivoivana tekijänä on varhaiskasvatussuunnitelma, joka sisältää ohjeistuksen varhaiskasvatukseen toiminnan toteutukseen. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan varhaiskasvatuksen tulee olla sukupuolisensitiivistä (Opetushallitus 2016, 30). Sukupuolisensitiivisen kasvatuksen tavoitteena on toiminta, joka lähtee lapsen persoonasta ja mielenkiinnonkohteista eikä sukupuolisista tekijöistä. Varhaiskasvatuksen luomasta sukupuolisensitiivisyydestä hyötyy varhaiskasvatuksen piirissä olevat lapset. Sukupuolisensitiivisyys luo lapsille tasavertaisia mahdollisuuksia, tarkoituksena toiminta joka lähtee lasten tarpeista, persoonista sekä mielenkiinnonkohteista.

Kuvio 3. Kuvio sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta

Haastattelun perusteella voidaan päätellä, että kyseissä päiväkodissa kiinnitetään huomiota, että lapset olisivat samanarvoisia ja jokaisen tarpeisiin vastataan yksilöllisen tarpeen mukaan. Tärkeää on, että jokainen lapsi saa kokea kuuluvansa ryhmään. Sukupuolisensitiivinen kasvatusta on ollut viime vuosien aikana yhä enemmän otsikoissa. Päiväkodissa on työyhteisössä puhuttu paljon siitä, miten sukupuolisensitiivisyyttä toteutetaan kyseisessä päiväkodissa. Varhaiskasvattajat ovat alkaneet kiinnittämään enemmän huomiota omaan toimintaansa. Varhaiskasvattajan on huomioitava erityisesti, ettei kehon kieli ja puheet ole ristiriidassa keskenään. Varhaiskasvattajalla on suuri rooli lapsen kasvun kehityksessä ja itsensä hyväksymisen tukemisessa.

Haastateltava päiväkodinjohtaja oli sitä mieltä, että sukupuolisensitiivisyys ei ole juurikaan muuttunut vuosien varrella. Päiväkodeissa on aina huomioitu lapsen tarpeet ennen sukupuolta. Leikit ovat muuttuneet ja niissä on vähemmän sukupuolirooleja, kuin aiemmin. Kaikki lapset leikkivät kaikenlaisia leikkejä, sukupuolesta

riippumatta. Lapset ovat itse myös mukana toiminnan toteuttamisessa. Lapsien toiveet ja mielenkiinnon kohteet huomioidaan toiminnassa ja ne ovat avain lähtökohtaan toteuttamisessa.

Haastattelu ja eläytymismenetelmät antavat sellaisen kuvan, että kyseisessä päiväkodissa otetaan hyvin huomioon sukupuolisensitiivisyys sekä tasa-arvoinen kasvatustapa. Varhaiskasvattajat ja päiväkodinjohtaja tiedostavat, että sukupuolisensitiivisyys ja sukupuolineutraalius ovat kaksi eri asiaa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Työn tarkoituksena oli tarkastella sukupuolisensitiivistä kasvatusta varhaiskasvattajien näkökulmasta ja kartoittaa heidän käsityksiä, mielipiteitä ja toimintatapoja liittyen sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen. Tutkimuksen tarkoituksena oli herättää keskustelua aiheesta päiväkodissa, johon opinnäytetyö tehdään.

Opinnäytetyöprosessin lopussa aihe osoittautui mielenkiintoiseksi, mutta haastavaksi. Aiheesta haastavan teki se, että sukupuolisensitiivisyys aiheena on mielipiteitä herättävä, jokaisella on oma kantansa asiasta. Aihetta on tutkittu vähän ja aluksi oli vaikea löytää lähteitä, mikä lisäsi osaltaan haastavuutta.

Eläytymismenetelmä koettiin vaikeammaksi analysoida. Sitä lähdettiin analysimaan narratiivisella analyysillä, jolloin analyysissä hyödynnettiin aineistossa esiintyviä termejä sekä näkökulmia. Tarkoituksena eritellä tuloksia termien ja näkökulmien avulla, jolloin oli helpompi löytää yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Vastaukset olisivat saaneet olla laajempia useammalla vastaajalla, tämä olisi helpottanut analysointia ja antanut enemmän näkökulmaa sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta.

7.1 Tutkimuksen keskeinen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää varhaiskasvattajien toimintatapoja sukupuolisensitiivisyyttä vaativissa kasvatustilanteissa.

Varhaiskasvattajat kertoivat omia toimintatapoja eläytymismenetelmän avulla. Tausesimerkkien tarkoituksena oli herättää varhaiskasvattajat ajattelemaan omaa toimintaansa. Päiväkodinjohtajan haastattelun tarkoituksena oli toimia eläytymismenetelmien tukena. Haastattelun avulla kartoitettiin, mitä toimia päiväkotitoiminta on tehnyt sukupuolisensitiivisyyden toteutumisen eteen.

Tutkimukselle oli määritelty tutkimuskysymykseksi, miten varhaiskasvattajat toimivat erilaisissa sukupuolisensitiivisyyttä vaativissa tilanteissa. Alatutkimuskysymyksiä olivat, miten suhtautuminen sukupuoleen on muuttunut viimeisen 10 vuoden aikana, sekä miten varhaiskasvattaja kohtaa tyttö/poika lapsen.

Tutkimus antoi vastauksia näihin kysymyksiin. Suurempi vastausprosentti olisi tehnyt tutkimuksesta hiukan laajemman ja luotettavamman. Tutkimustulosten avulla saimme kartoitettua, miten sukupuolisensitiivisyys näkyy tutkimuksen kohteena olleessa päiväkodissa sekä miten tyttö/poika lapset kohdataan päiväkodissa. Tutkimuksessa selvisi, että varhaiskasvattajat ovat saaneet paljon tietoa sukupuolisensitiivisyydestä ja osaavat toimia erilaisissa tilanteissa sukupuolisensitiivisyyden vaativalla tavalla.

7.2 Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset

Tutkimuksen keskeisenä johtopäätöksenä oli, että kyseisen päiväkodin toiminta on sukupuolisensitiivistä ja varhaiskasvattajat tietävät miten toteutetaan sukupuolisensitiivistä varhaiskasvatusta. Haastattelu tuki eläytymismenetelmän tuloksia. Päiväkodinjohtaja haluaa, että päiväkodin toiminta on sukupuolisensitiivistä. Lapset huomioidaan persoonina ja toiminta lähtee lapsen tarpeista ja toiveista, ei sukupuolesta.

Tutkimus vastasi niihin tutkimuskysymyksiin jotka oli tutkimukselle osoitettu. Tutkimuskysymyksenä toimi se, että miten varhaiskasvattajat toimivat sukupuolisensitiivisyyttä vaativissa tilanteissa, onko lapsen kohtaaminen samalaista riippuen sukupuolesta ja onko suhtautuminen sukupuoleen muuttunut.

Tutkimuksen tulokset voivat auttaa päiväkotia miettimään ja tutkimaan omia toimintatapojaan liittyen sukupuolisensitiivisyyteen. Kyseiselle päiväkodille tutkimustulokset ovat merkityksellisiä, koska toimintatavat, jotka tulivat tutkimuksessa esille, toteutuvat heidän toiminnassaan. Tutkimustulosten avulla päiväkotivoi luoda tiettyjä linjauksia liittyen sukupuolisensitiivisyyteen päiväkodin arjessa. Päiväkotivoisi hyötyä tutkimuksesta kehittäessään sukupuolisensitiivistä kasvatusta.

Eläytymismenetelmiä kirjoittaessaan varhaiskasvattajat ovat joutuneet pohtimaan omia kasvatustapojaan tyttöjä ja poikia kohtaan.

8 POHDINTA

Sukupuolisensitiivisyys oli käsitteenä meille tuttu, ja halusimme lähteä tutkimaan sitä, miten sukupuolisensitiivisyys näkyy varhaiskasvatuksessa. Tutkijoina meitä kiinnostivat eniten varhaiskasvattajien suhtautuminen ja toimintatavat, ei niinkään sukupuolisensitiivisyyden toteutuminen. Päätimme lähteä tutkimaan varhaiskasvattajien ajatusmaailmaa liittyen sukupuolisensitiivisyyteen.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella sukupuolisensitiivistä kasvatusta varhaiskasvattajien näkökulmasta sekä kartoittaa heidän käsityksiä ja toimintatapoja liittyen sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen.

Mielestämme valitsimme oikeat aineistonkeruumenetelmät tähän opinnäytetyöhön. Eläytymismenetelmän tutki hyvin sitä, miten varhaiskasvattajat toimivat sukupuolisensitiivisissä tilanteissa. Teemahaastattelun avulla tutkittiin, miten päiväkodin johtaja näki sukupuolisensitiivisyyden toteutumisen päiväkodissa. Teemahaastattelu tuki eläytymismenetelmän tuloksia. Eläytymismenetelmällä oli suurempi rooli tutkimuksessamme, kuten olimme suunnitelleetkin. Tutkimus antoi kattavaa tutkimustietoa tutkittavasta päiväkodista. Päiväkoti voi hyötyä tutkimustuloksista toimintansa kehittämisessä.

Kehittäisimme jatkossa tutkimusta jakamalla vastauslomakkeita useammalle, jolloin vastauksia olisi mahdollista saada enemmän ja tutkimusaineistosta tulisi laajempi. Eläytymismenetelmän kehyskertomus voisi olla yksityiskohtaisempi ja pidempi, jolloin olisi mahdollista saada laajemmat ja yksityiskohtaisemmat vastaukset. Eläytymismenetelmän alussa olisi voinut olla avoin kysymys mitä sukupuolisensitiivisyys on. Tämä olisi lisännyt analysoitavaa aineistoa.

Jatkotutkimusaiheita voisi olla miten vanhemmat kokevat sukupuolisensitiivisyyden toteutumisen päiväkodissa ja miten se näkyy heille. Jatkotutkimuksena voisi tehdä myös saman tutkimuksen laajemmin ja vertailla miten eri päiväkodeissa sukupuolisensitiivinen kasvatustoteutus on muuttunut vuosien varrella.

Tutkimusta voisi laajentaa haastatteleamalla lapsia. Vanhemmilta lapsilta voisi kysyä sukupuolirooleista, kysymyksiä voisi olla esimerkiksi ”Onko huomattu onko tyttöjen ja poikien leikeissä eroja?” ja ”Voiko tyttöjen ja poikien kanssa leikkiä samoja leikkejä?”.

Opinnäytetyömme myötä osaamme tulevaisuudessa varhaiskasvattajina kiinnittää huomiota sukupuolisensitiivisyyteen ja tiedämme mitä se käsitteenä käytännössä tarkoittaa. Tulevaisuudessa haluaisimme osata huomioida kaikki lapset yksilöinä sekä tukea heidän yksilöllisiä tarpeitaan. Toiminnassa tulemme huomioimaan lasten mielenkiinnonkohteet ja pyrimme huomioimaan niitä toiminnan suunnittelussa.

Haluamme kiittää tutkimukseen osallistunutta päiväkotia. Tutkimuksen toteuttaminen vaatii molemmilta osapuolilta sitoutumista sekä vaivannäköä, ja olemme kiitollisia kaikille osallistujille!

LÄHTEET

- Fahler, J. & Mannila, N. 2016. Sukupuolisensitiivisyys vaasalaisissa päiväkodeissa. Tutkimus kasvatushenkilökunnan sukupuolittuneista toimintatavoista. Opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.1.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/118216/Fahler_Jasmin_Mannila_Noora.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.
- Huuska, M. & Karvinen, M. 2017. Persoona on aina enemmän kuin sukupuoli. Teoksessa Villit ja Kiltit – Tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille, 31–53. Toim. Ylitapio-Mäntylä, O. Jyväskylä. PS-kustannus.
- Huuska, M. 2011. Sukupuolen monimuotoisuuden ammatillinen kohtaaminen. Teoksessa Saanko olla totta? -Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus, 222–259. Toim. Tuovinen L., Stålström, O., Nissinen, J. & Hentilä, J. Helsinki. Gaudeamus.
- Koppa. 2015. Jyväskylän yliopisto. Narratiivinen analyysi. Viitattu 7.2.2018. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/narratiivinen-analyysi>
- L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki. Säädös säädöspankki Finlexin sivuilta. Viitattu 24.9.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp447619248>
- Mattila, K-P. 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen. Jyväskylä. PS-Kustannus.
- Ollila, M. 2017. Miksi sukupuoliroolit jaetaan niin varhain? Viitattu 13.2.2018. <https://www.vauva.fi/artikkeli/vanhemmuus/kasvatus/miksi-sukupuoliroolit-jaetaan-niin-varhain>
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tampere. Viitattu 25.1.2018. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Pietiläinen, J. 2017. Vantaan Sanomat. Jari Sinkkonen: Tytöt ovat yhä tyttöjä ja pojat poikia – "Sukupuolierojen hämärtäminen on vastoin lapsen etua". Viitattu 16.1.2018. <https://www.vantaansanomat.fi/artikkeli/579041-jari-sinkkonen-tytot-ovat-yha-tyttoja-ja-pojat-poikia-sukupuolierojen-hamartaminen>
- Päiväkoti Herttua. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 21.3.2018. <https://www.hel.fi/static/vaka/vasut/pk-herttua-vasu.pdf>
- Pöyry, H. 2014. Tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen ja sukupuolenmääritelmät kasvattajayhteisöissä. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Viitattu 18.1.2018.

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/96201/GRADU-1413900289.pdf?sequence=1>

Saaranen-Kauppinen, A. Puusniekka, A. 2006 a. Eläytymismenetelmä. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 24.1.2018. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_5.html

Saaranen-Kauppinen, A. Puusniekka, A. 2006 b. Sisällönanalyysi. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 7.2.2018. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html

Salo, S. 2012. Emotionaalisen saatavillaolon lisääminen päivähoidossa. Teoksessa Tunne minut – Turva ja tunteet lapsen silmin, 91-102. Toim. Kanninen, K & Sigfrids, A. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Setlementtiliitto. 2018. Sukupuolisensitiivisyys. Viitattu 16.1.2018. <https://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/>

Siippainen, A. 2017. Sukupuoli ja ikä. Teoksessa Valloittava varhaiskasvatus – Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia, 207-220. Toim. Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. Tampere. Vastapaino Oy.

Tasa-arvokasvatuksessa. 2015. Opiskelupaketti tasa-arvoisemman ja sukupuolittoisemman oppimisympäristön rakentamiseen. Viitattu 7.2.2018. <http://www.tasa-arvokasvatuksessa.fi/varhaiskasvattaja/1-samoilla-ehdoilla/teema-samoilla-ehdoilla>

THL 2017. Sukupuolen moninaisuus. Viitattu 16.1.2018. <https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus>

UNESCO. 2004. Gender-sensitivity: a training manual for sensitizing education managers, curriculum and material developers and media professionals to gender concerns. Viitattu 14.10.2018. <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/resources/publications-and-communication-materials/publications/full-list/gender-sensitivity-a-training-manual-for-sensitizing-education-managers-curriculum-and-material-developers-and-media-professionals-to-gender-concerns/>

Uusi Suomi. 2017. ”Sukupuolisensitiivisyys ei tarkoita sukupuolten olemassaolon kieltämistä”. Viitattu 16.1.2018. <https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/235183-sukupuolisensitiivisyys-ei-tarkoita-sukupuolten-olemassaolon-kieltamista-muttei>

Vilkkä, H. 2010. Sukupuolen ja seksuaalisuuden kohtaaminen. Jyväskylä. PS-Kustannus.

Ylitapio-Mäntylä, O. 2009. Lastentarhanopettajien jaettuja muisteluja sukupuolesta ja vallasta arjen käytännöissä. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Viitattu 18.1.2018. https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61659/Ylitapio-M%C3%A4ntyl%C3%A4_DORIA_A5_crop.pdf?sequence=4

Ylitapio-Mäntylä, O. 2012. Sukupuolittuneet käytännöt varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Villit ja kiltit- Tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille, 15–29. Toim. Ylitapio-Mäntylä, O. Jyväskylä. PS-kustannus.

LIITE 1.

Haastattelun teemat ja apukysymykset

HAASTATELTAVAN TAUSTA

1. Kauanko olet työskennellyt päiväkodissa?
2. Koulutus?

SUKUPUOLISENSITIIVISYYS

1. Mitä eroa on sinun mielestäsi sukupuolisensitiivisyydellä ja sukupuolineutraaliudella?
2. Miten päiväkodissa huomioidaan sukupuolisensitiivisyys?
3. Miten suhtautuminen sukupuolisensitiivisyyteen on viimeisen 10 vuoden aikana muuttunut?
4. Miten ohjeistat alaisia liittyen sukupuolisensitiivisyyteen?

TASA-ARVOKASVATUS

1. Miten päiväkodissa huomioidaan tasa-arvo?
2. Miten tasa-arvoa voidaan edistää päiväkodissa?

TYTTÖ- JA POIKALAPSEN KOHTAAMINEN

1. Onko sinulla ollut työurasi aikana tapauksia liittyen sukupuolisensitiivisyyteen/sukupuolirooleihin/sukupuolineutraaliuteen yms.?
2. Onko sinulla tullut vastaan tilanne, jossa tyttöjä ja poikia kohdellaan eri tavalla? Miten toimit?

LIITE 2.

ELÄYTYMISMENETELMÄ

Jatka tarinoita oman mielen mukaan.

Tapausesimerkki 1:

Päiväkodissa on leikkihetki, Pekka tulee luoksesi kysymään mistä hän löytäisi prinsessamekon, sillä hän haluaisi leikkiä Tuhkimoa. Toinen lapsi, Suvi, tulee paikalle tomerana kertomaan, kuinka pojat eivät todellakaan voi leikkiä prinsessoja. Suvinkin mielestä vaan tytöt voivat olla prinsessoja, poikien kuuluu olla prinssejä.

Kirjoita alla olevaan tilaan, ja jatka tarvittaessa toiselle puolelle, omin sanoin miten toimit varhaiskasvattajana kyseisessä tilanteessa?

LIITE 2.

Tapausesimerkki 2:

Olette lähdössä metsäretkelle. Ohjeistat ryhmittäytymään tyttöjen ja poikien jonoihin. Anne menee poikien jonoon. Muut lapset huomauttavat asiasta Annelle, joka sanoo, että haluaisi enemmän olla poika. Työkaverisi sanoo Annelle, että hän kuuluu tyttöjen jonoon ja ennen kuin metsäretkelle voidaan lähteä, tulee Annen seistä tyttöjen jonossa.

Kirjoita alla olevaan tilaan, ja jatka tarvittaessa toiselle puolelle, omin sanoin miten toimit varhaiskasvattajana kyseisessä tilanteessa?